

4. Про обов'язковий примірник документів: Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/595-14>
5. Про Національну програму інформатизації: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
6. Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»: Закон України. URL: <https://mkp.gov.ua/files/pdf/5654987651321987984125.pdf>
7. Висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про бібліотеки і бібліотечну справу”». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=5002&skl=10

*Лотоцька О. П., канд. іст. наук,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль*

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АРХІВНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розвиток архівної справи України на початку ХХІ ст. відбувається в умовах глобалізації та стрімкого інформаційно-технологічного прогресу. У сучасному світі будь-яка інформація, що функціонує в суспільстві, не тільки набуває значущості стратегічно важливого ресурсу, стає основним фактором у збереженні та виробництві інших видів ресурсів, необхідних для виживання людства, а й має тенденцію до перетворення на архівну інформацію, що накопичується й зберігається в архівах. Такі архівні ресурси є важливою складовою політико-правової, економічної, соціальної та інших сфер життєдіяльності суспільства нашої держави на національному та навіть міжнародному рівні [3].

За умови переходу до інформаційного суспільства створюється нове розуміння архіву як суб'єкта інформаційних процесів. В архівах зосереджено колосальний за обсягами та унікальний за змістом масив ретроспективної документної інформації, що є важливою складовою національного та світового інформаційного простору. Основне завдання діяльності архівів у такий спосіб полягає не лише в обліку та зберіганні архівних документів, але і в розповсюдженні ретроспективної, поточної інформації в просторі й часі. Архіви, постійно здійснюючи інформаційну діяльність для забезпечення суспільства ретроспективною інформацією, створюють і забезпечують умови для всебічного використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду [1].

Характерною ознакою глобалізації інформаційних та телекомунікаційних секторів є створення глобальної інформаційної інфраструктури, діяльність якої спрямовується на інтеграцію інформаційного та інтелектуального ресурсу людства, формування світової бази знань і системи відкритого інформаційного обміну між зацікавленими суб'єктами. Національний архівний фонд України (НАФ України) – це масив архівних документів, що відбивають історію духовного й матеріального життя народу України, мають культурну цінність і є надбанням української нації. Крім того, НАФ – це глобальна складноструктурована інформаційна система, складова світових і вітчизняних інформаційних ресурсів [2]. Документи НАФ містять цінні інформаційні ресурси для розвитку історичної свідомості, української національної ідентичності, державотворення незалежної України, її поступу в світовому цивілізаційному просторі.

В умовах високих темпів поширення інформації та зростання засобів комунікації, завдяки доступності нових технологій і загалом інформатизації та комп'ютеризації суспільства, цифровізація всіх процесів архівної справи та діловодства стає першочерговим пріоритетом роботи Державної архівної служби України, адже забезпечення ефективного

та зручного доступу до інформаційних ресурсів не можливе без упровадження та широкого використання цифрових технологій. Першочергового вирішення потребують:

- визначення шляхів цифровізації всіх процесів діловодства та архівної справи;
- застосування цифрових технологій для забезпечення збереженості документів державних архівів України як складової всесвітньої культурної спадщини;
- популяризація збереження та відтворення архівних документів для забезпечення доступу будь-якого роду інформації та можливості інтеграції їх у єдиний світовий інформаційний простір [3].

У сучасних умовах зростає суспільна потреба в документній інформації, невпинно підвищується інтерес громадян до індивідуального й колективного минулого та збільшується використання архівів із метою наукових, краєзнавчих, генеалогічних, біографічних досліджень, урізноманітнюються форми й засоби поширення архівної інформації, удосконалюються її технічні можливості, що відповідають міжнародному принципу: «відкритому суспільству – відкриті архіви» [2].

Саме в контексті розвитку відкритого суспільства маємо характеризувати діяльність архівів України в плані репрезентації архівних інформаційних ресурсів в мережі Інтернет, зокрема й через створення вебсайтів архівних установ. Наявність у кожного державного архіву офіційного вебсайту є невід’ємною складовою його інформаційної діяльності. Є такі форми представлення інформаційних ресурсів на вебсайті архіву:

1. Інформативні сторінки вебсайту – огляди фондів архіву, описи каталогів, картотек і покажчиків, які є в архіві.
2. Електронні довідники різноманітних жанрів і видів – путівники, анотовані реєстри описів тощо.
3. Цифрові зображення документів – у вигляді електронних виставок (виставок онлайн).
4. Власна науково-інформаційна робота працівників архіву – наукові публікації, дослідження [1].

Одним з головних напрямів діяльності архіву як соціально-комунікаційної структури є процес інформатизації, який має забезпечити повне й оперативне задоволення потреб суспільства в соціально значущій ретроспективній документній інформації через надання інформаційних послуг та інформаційних продуктів.

Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 р. передбачає системне реформування архівної справи України, спрямоване на успішну реалізацію її функцій, пов’язаних із підвищенням ролі архівів у державотворчих процесах, розвитку інформаційного суспільства, якісному формуванні, забезпеченні збереженості й актуалізації національної архівної спадщини – НАФ [4].

Важливим є постійне зберігання інформаційних ресурсів і надання рівних можливостей та універсального доступу до них для захисту демократії і прав людини, підтримки розвитку держави і громадянського суспільства, а також створення умов для інноваційного розвитку архівної справи і досягнення нової якості та світових стандартів її функціонування. Сьогодні актуальним є входження архівної галузі до глобального інформаційного простору, оскільки архіви України мають представляти інтегральну складову світових інформаційних ресурсів людства.

Список використаних джерел

1. Божук Л. В. Інформаційні ресурси і сервіси Інтернет в роботі архівів України. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/22460/1/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC.%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8%20%D1%96%20%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B2..pdf>
2. Довжук І. Інформатизація архівної справи та використання інформаційних ресурсів НАФ України. URL: <https://sdc-journal.com/index.php/journal/article/download/226/171>
3. Левченко Л. Л., Попова Л. М., Хромов А. В. Національні архівні інформаційні ресурси: правові засади реформування архівної справи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1(93). С. 249–263. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1319>
4. Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року. URL: <http://www.dahmo.gov.ua/pdf/strategia/1.pdf>